

Nr 510.

Av herr **Lilliecreutz m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 188, med förslag till lag om tjurbesiktningstvång.

I proposition nr 188 framlägger Kungl. Maj:t förslag till lag om tjurbesiktningstvång.

Under § 1 stadgas, att förordnande om lagens ikraftträdande för hushållningssällskaps område eller del därav må utfärdas av Kungl. Maj:t på framställning av vederbörande hushållningssällskap och landsting. Det förutsättes sålunda, att båda korporationerna skola vara om åtgärdens ändamålsenlighet ense. Ifrågavarande princip torde leda sitt ursprung från den 1914 utfärdade lagen om hingstbesiktningstvång, vilken princip jämväl fått göra sig gällande i lagen om galtbesiktningstvång av år 1928. Även om sålunda viss hävd kan åberopas för stadgandet i fråga, må kunna ifrågasättas, huruvida icke sedan 1914 förhållandena ändrats därhän, att ett smidigare förfaringssätt vid handläggningen av ärenden av förevarande natur vore att föredraga genom att prövningen av åtgärdens behövlighet för området i fråga anförtroddes åt endera av de föreslagna korporationerna. Det synes, att vid ett val i sagda syfte starka skäl kunna förebringas för att förslagsrätten tillerkännes hushållningssällskapen. Till stöd härför må följande bl. a. kunna åberopas.

Anledningen till att ett samfällt bedömande av hushållningssällskap och landsting ansågs behöfligt vid utfärdandet av lagen om hingstbesiktningstvång av år 1914 torde huvudsakligen vara att söka uti den omständigheten, att hushållningssällskapen i organisatoriskt hänseende då ännu icke vunnit den stadga, att tillräckliga garantier förelågo för att av dem behandlade ärenden och därav föranledda beslut gävo uttryck för en allmännare utbredd uppfattning från vederbörande områdes alla skilda delar. Även om vid ärendenas förberedande behandling inom förvaltningsutskotten länens olika delar i regel voro representerade, innebar detta icke tillräcklig garanti för att ej lokalbetonade eller andra intressen vid sällskapens allmänna sammankomster blevo utslagsgivande. Det saknas icke exempel på att en tillfällig majoritet uppobiliserades för genomdrivande av beslut, som stodo i uppenbar strid både mot vederbörligt sällskaps stadgar och dess syften. Detta visade sig understundom så mycket betänkligare som klagorätt hos högre myndighet saknades. Härtill kan läggas, att hushållningssällskapen vid ifrågavarande tidpunkt i väsentligt mindre utsträckning än nu hade tillgång till konsulenter och andra sakkunniga biträden. Med beaktande av de brister, som tidigare vidlådito hushållningssällskapen, ha statsmakterna sedan 1914 vidtagit genomgripande

reformer såväl i organisatoriskt som i andra avseenden. I och med 1923 års omorganisation av hushållningssällskapen hava såväl omförmälda som andra brister i organisatoriskt avseende blivit avhjälpta. Stor sannolikhet torde föreligga för att det ingrepp, som därvid gjordes i sällskapens tidigare, ganska obegränsade självbestämmanderätt, mindre dikterades av hänsyn till att sällskapen i stigande utsträckning blivit förmedlare av betydande belopp statsmedel än av ett behov att tillskapa ett inför statsmakterna ansvarigt organ för jordbruksnäringens främjande. Genom ökade statsbidrag har tillgången på konsulenter och andra befattningshavare hos hushållningssällskapen efter hand ökats, om ock i detta hänseende ännu åtskilligt återstår. Genom dessa och andra åtgärder från såväl statsmakternas som sällskapens egen sida torde dessa numer få anses fullt skickade att på ett tillfyllestgörande sätt representera jordbruksnäringen inom sina resp. områden.

Granskar man de förhållanden, under vilka landstingsinstitutionen utvecklats under ovan berörda tidsperiod, skall man bl. a. finna, att trots det tingets arbetsbörda under tiden från dess tillkomst år 1862 ökats oerhört blevo dess arbetsuppgifter, åtminstone formaliter, icke minskade vid den omorganisation, som kom till stånd genom 1924 års lag om landsting. Oförändrade bibehöllos sålunda i den sistnämnda bestämmelserna från 1862 rörande tingets arbetsuppgifter och bland dem att i den ordning förordningen stadgar "rådslå och besluta om för länet gemensamma angelägenheter, vilka avse den allmänna hushållningen, jordbrukets och andra näringars utveckling". Anledningen till att man i 1924 års lag bibehöll landstingens uppgift att rådslå och besluta jämväl i rena jordbruksfrågor, torde mera berott på att man åt tinget velat förbehålla rätten att bevilja jordbrukets anslag än att man därmed åsyftat att ansvaret för åtgärder till jordbrukets främjande skulle delas mellan landsting och hushållningssällskap. Sistnämnda förfarande skulle givetvis främja tillkomsten av ett icke önskvärt s. k. divisionsansvar. Med hänsyn såväl till behovet av en välbehörlig avlastning av landstingens redan förut stora arbetsbörda som till att hushållningssällskapen numera måste anses väl rustade att, därest erforderliga medel ställas till förfogande, ensamma åtaga sig ansvaret för jordbrukets främjande synes varken erforderligt eller ändamålsenligt att såsom i förevarande avseende föreslås ålägga landstingen att syssla med rena jordbruksspörsmål. Även om hittills i flertalet fall, då landsting och hushållningssällskap haft att gemensamt föreslå åtgärder, enighet kunnat uppnås, saknas dock icke exempel på, att de båda korporationerna genom olika beslut hindrat åtgärder, som enhälligt förordats av den ena. Såsom exempel härpå kan anföras, att en framställning om ikraftträdandet för Jönköpings län av lagen om galtbesiktningstväng ej kunnat upptagas till Kungl. Maj:ts prövning på grund av att länets landsting med några få rösters majoritet vägrat sitt bifall till framställning härom. Exemplet lär för övrigt icke vara enastående.

Meningen med bestämmelsen att både landsting och hushållningssällskap

skola göra framställning torde väl vara, att vederbörande, som i sista hand har att fälla utslaget, skall få en uppfattning om den allmänna meningen inom området. Denna lär icke kunna utrönas med mindre än båda korporationerna tillsammans få behandla frågan, vilket med nuvarande stadganden lär vara orealiserbart. Såsom av det relaterade fallet framgår, kan nu en minoritet av det sammanlagda antalet röstande fälla utslaget även gentemot en efter samma grunder beräknad kvalificerad majoritet.

På här anförda grunder hemställes,

att riksdagen måtte besluta om sådan ändring av i Kungl. Maj:ts proposition nr 188 intagna förslag till lag om tjurbesiktningstvång, att ur lagens § 1 orden "och vederbörande landsting" utgå.

Stockholm den 20 mars 1930.

Fabian Lilliecreutz.

Carl Ros.

Ernst Aronson.

Birger Petersson.
